

El novel·lista i dramaturg Jordi Coca ha publicat 'Interior anglès'. CLICK ART FOTO

Crònica d'una emancipació

Teatre

Interior anglès

Jordi Coca

Arola Editors. Tarragona, 2006

Artur Pascual

El lector que assisteix als prolegòmens de la disputa entre la Mare i la Noia —els únics personatges patents d'*Interior anglès*— està lluny d'imaginar que aquest drama familiar, de plantejament naturalista impecable, adoptarà en el seu desenvolupament diverses disfresses fins a aproximar-se a la nuesa d'un acte sacramental posat al dia en clau política. I és que el text de Jordi Coca s'imposa com un subtil exercici de caracterització i de cerca d'idees essencials.

La peça comença amb una discussió entre la vídua, manipuladora i autoritària, i la filla discolpa que pretén alliberar-se de la seva influència sufocant. Totes dues es tiren en cara greuges i intercanvien recriminacions en relació al pare mort, un individu

sense escrúpols que va fer fortuna nedant a les tèrboles aigües en què la política es barreja amb els negocis. Les dues dones volen trencar amb aquesta herència degradant sense renunciar a la seva contrapartida econòmica, que els ha permès viure en l'opulència.

Però la Mare i la Noia no triguen a metamorfosar-se en dues actrius que es limiten a assajar els seus papers per a una obra finançada per la primera i interpretada per totes dues. I no només això: a la *vida real* també són amants, i els seus problemes de parella (la diferència d'edat, la infidelitat, la gelosia) se superposen a la pugna anterior.

Al tram final, el procés caracteritzador dels personatges adquireix una dimensió social, latent fins aleshores. Mare i Noia passen a encarnar dues generacions polítiques: la d'aquells que han transigit amb la corrupció imperant, beneficiant-se'n, i la d'aquells que encara són a temps de rebutjar aquest llegat. I és aquí quan la filla, represen-

tant d'una esquerra que potser pugui salvar-se mitjançant una descontaminació *in extremis*, es nega a ser objecte de nous tripijocs, a empassar-se més pactes indignes, a perdre definitivament la seva identitat i la seva integritat jaient tranquil·lament en aquest oasi fictici on convergeixen (*convergència* és la paraula) els interessos més obscurs i el conformisme més vergonyós, sota l'ombra anestèsica de les palmeres de la manipulació i el frau.

A aquestes atmosferes aparentment tranquil·les, la superfície hipòcrita de les quals encobreix un abisme de falsedat, es refereix el títol, on també es pot veure una referència al Ionesco de *La cantant calba*, que ens situava en un "interior anglès, amb butaques angleses i llar de foc anglesa", microcosmos de l'acomodatícia petita burgesia universal. Cal explorar les diverses capes d'aquest text rodó de Coca per arribar a la seva substancial a la llegoria política, al destil·lat simbòlic que apunta a cadascun de nosaltres, com a part de la col·lectivitat.

Les ferides del pensament

Assaig

Deu raons (possibles) de la tristesa del pensament

George Steiner

Traducció de Roser Berdagué

Arcadia. Barcelona, 2006

Agus Morales

"Pensar és un dispendi gairebé increïble". Aquesta és una de les deu raons més provocadores de la "indestructible malenconia" del pensament (Schelling) que ens suggereix el guru i lingüista George Steiner, que descobreix en aquest llibre l'inescrutable deficiència que experimentem constantment en la nostra irradiació dispersa de pensaments.

Arcadia, que també va editar en català *La idea d'Europa* (2004), es decideix ara a traduir aquest assaig de Steiner, teòric de la literatura nascut a París el 1929, de pares jueus austríacs, i que va emigrar als Estats Units el 1940, fugint de la barbàrie nazi.

El lector no s'ha de deixar enganyar pel títol del llibre. Steiner aborda la tasca d'esbossar les raons de la malenconia que segrega el pensament, com és habitual en ell, des de la talaià humanista de la confiança en la paraula. Segons Steiner,

aquest "vel de tristesa", aquesta "remor de fons", neix de la natura "matussera i maldestra" del pensament; de la sensació que cap pensament no pot ser original; de la seva incomunicabilitat, perquè dos amants han de viure sense saber què pensa l'altre, en una negociació emocional entre dues soledats; de la incapacitat de l'enteniment a l'hora de copsar allò que "realment importa", com, per exemple, l'existència de Déu.

Una de les raons més elegants de la melangia són les "correlacions fracassades entre pensament i realització", és a dir, la mesura entre l'expectativa i la "substància". Hi ha una distància inquietant entre el pensament d'obrir una porta i els efectes que finalment produeix girar un pom. Això ja ho va pensar el poeta portuguès Fernando Pessoa: "Tot el que fem, a l'art o a la vida, és la còpia imperfecta d'allò que teníem pensat fer".

George Steiner també es preocupa —mai no sabem si amb líquida ironia— per la natura antieconòmica del pensament, que només en comptades ocasions dibuixa una "trajectòria directa". És a dir: pensar serveix per a ben poc. No ens compensa. Però no podem deixar de fer-ho. "Respiro; per tant, penso", reformula el crític literari de referència.

El lingüista i crític George Steiner. XAVIER SUREDA

La narradora Viivi Luik. SP

L'estètica del dolor

Narrativa

La bellesa de la història

Viivi Luik

Traducció d'Albert Lázaro Tínavo

Barcanova. Barcelona, 2006

Joan Agut

Viivi Luik va néixer a Tännassilma, al sud d'Estònia. El país forma part de les dites repúbliques bàltiques que van estar integrades a l'URSS des del 1944 fins a la desintegració de la Unió Soviètica, en els inicis dels anys 90.

Viivi Luik és una de les veus més representatives de la poesia estoniana. Ha publicat més d'una dotzena de llibres de poesia, relats, llibres per a infants i novel·les.

Vicenç Villatoro, prologuista de la novel·la, destaca el fet que l'autora evoqui els jardins perduts de la seva joventut abans d'enfrontar-se amb la duresa del seu relat. El recurs a la memòria esdevé per a l'autora un camí de penetració, un mapa que la guia pels incerts senders de la realitat. En aquest sentit, *La bellesa de la història* és l'obra d'una poetessa, d'una escriptora que posa l'accent en la subjectivitat del narrador. L'autora construeix una mena de poema simfònic que reflecteix el drama de l'Europa central, entre el mar Bàltic i el Danubi, immersa en una cadena de capitals, Riga, Tallinn, Moscou, Varsòvia, Praga, Bucarest, on cadascuna suporta la seva dosi de dolor. I l'amor com una constant, com una música de fons, al costat de tot allò que la sensibilitat de l'autora ens mostra de la decadència del sistema i el desig irrefrenable de llibertat.

Aquest subjectivisme, proper a la prosa poètica, constitueix un dels valors de la novel·la, i alhora n'és una de les principals pegues. El resultat és un text difícil, fet de suggeriments i absències. Una prosa, en definitiva, poc diàfana que amaga tant com expressa.

Atesa la dificultat del text, la traducció d'Albert Lázaro és senzillament modèlica.

Panteres negres i banderes blanques

Poesia

Sauló

Amadeu Vidal i Bonafont

Pagès Editors. Lleida, 2006

D. Sam Abrams

El lector de poesia sap perfectament que entre els autors joves Amadeu Vidal i Bonafont (1973) és potser el més prolífic i el més proteic.

Té al seu haver una obra que consta de nou poemes publicats i, com a mínim, un en vies d'edició, on cada recull representa una proposta original, un nou punt de partida.

Amb *Sauló* ens ha donat el seu poemari més sòlid i més madur. És un extens i ric llibre de cinquanta poemes que semblen desordenats, de manera que el lector ha d'intervenir per construir-hi el sentit, el ma-

teix que tots fem amb la pròpia vida. La unitat de *Sauló* ve de tres elements clau molt ben mesurats i administrats: el to d'autenticitat agredolça de la veu poètica, la proximitat ajustadíssima entre el discurs poètic i la realitat de la vida actual, i un cautelós soterrat eix temàtic que ressona en tots els poemes.

Torno a insistir perquè no són poca cosa aquests tres elements! Una veu sin-

cera i creïble i eficaç a nivell poètic. Una reconciliació calidíssima entre les necessitats implacables de la poesia i el batec poderós de la vida, sense maquillatge. Un tema únic que, poc o molt, opera en profunditat en tots els poemes.

Des d'aquesta frontera existencial crucial el poeta contempla amb candor el passat idíl·lic, amb una actitud de desengany el present decebedor i amb resignació

el futur. En definitiva, la vida, el fascinant cadell de pantera negra que l'infant acarona, s'ha convertit en un depredador despietat, i davant d'aquesta transformació inatural i inalterable Vidal opta per treure la poesia, "una bandera blanca preventiva / que no servirà de res." Però en aquesta qüestió s'equivoca Vidal: sí que serveix *Sauló* per conèixer amb exactitud el camí per on tots passem.